

7. 1. 2011

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

MPSV připravilo důchodovou reformu podle nálezu Ústavního soudu

Dne 3. prosince 2010 byl Ministerstvem práce a sociálních věcí předložen do připomínkového řízení návrh zákona, kterým se mění zákon o důchodovém pojištění (dále jen „Návrh“). Tento Návrh reaguje na rozhodnutí Ústavního soudu ČR[1] prohlašující za protiústavní ustanovení § 15 zákona o důchodovém pojištění[2], stanovující parametry pro výpočet starobních, invalidních a pozůstalostních důchodů - výpočtový základ a výši tzv. redukčních hranic. Nejde o to, že by redukční hranice byly samy o sobě špatné, ale ve svých důsledcích a v kombinaci s ostatními parametry důchodového systému podle Ústavního soudu dostatečně negarantují ústavně zaručené právo na přiměřené hmotné zabezpečení[3] a vedou k neakceptovatelné nerovnosti mezi různými skupinami pojištěnců.

Ústavní soud toto ustanovení zákona o důchodovém pojištění zrušil s účinností od 30. září 2011 a dal tak vládě čas na přípravu nové právní úpravy. Podle důvodové zprávy Návrhu musí být tato úprava přijata nejpozději do června 2011, aby byla zachována alespoň tříměsíční legisvakční lhůta.

Způsoby řešení dopadů nálezu Ústavního soudu

V důvodové zprávě k Návrhu jsou obsaženy tři varianty řešení. První z nich představuje tzv. nulové řešení. V tomto případě by zrušený § 15 zákona o důchodovém pojištění nebyl nahrazen a důchody by tak byly přiznávány v minimální výši (tj. v případě starobních důchodů by základní výměra činila 2 230 Kč a procentní výměra 770 Kč). Důsledkem takového řešení by sice byly podle důvodové zprávy značné úspory v důchodovém systému, ale zato by výše důchodů nebyla vůbec vázána na výši odvodů na důchodové pojištění. Vzhledem k tomu není možné toto řešení, které vůbec nezohledňuje princip zásluhovosti, realizovat, protože by takové ustanovení nenaplnilo účel nálezu Ústavního soudu.

Druhým řešením je tzv. formální řešení spočívající v přechodu od sociálního pojištění k zabezpečovacímu systému. To by znamenalo zrušení pojistného na důchodové pojištění, které by bylo nahrazeno daní. V tomto případě by ovšem bylo nutné vyřešit mnoho dalších otázek zásadního charakteru spojených s tímto přechodem. Především by musel být stanoven rozsah převáděného pojistného, okruh poplatníků, druh daně, do které se pojistné převede atd. Nejen, že realizace tohoto řešení by byla legislativně i časově velmi náročná, ale podle důvodové zprávy existuje reálná hrozba nařčení z obcházení nálezu Ústavního soudu ČR.

Poslední, tzv. věcné řešení se zdá být podle důvodové zprávy nejlepší. Jedná se o koncepční úpravu důchodového systému směrem k vyšší zásluhovosti. Základní výměra důchodu, jakož i redukční hranice pro jeho výpočet, by neměly být stanoveny pevnou částkou, ale navázány na výši průměrné

mzdy v národním hospodářství. Druhá redukční hranice by měla být zároveň podstatně zvýšena (ze současných 27.000 Kč na přibližně 70.000 Kč dle aktuální výše průměrné mzdy), ale započítávalo by se do ní pouze 23 % příjmů, nikoli 30 % jako nyní. Příjmy převyšující druhou redukční hranici, které se dnes započítávají z 10 %, by již na výpočet důchodu neměly žádný vliv. Prostřednictvím těchto opatření by se do výše důchodů více promítly vyšší příjmy pojištěnce.

Spolu s těmito změnami věcné řešení navrhuje také snížení maximálního vyměřovacího základu pro pojistné na sociální zabezpečení o polovinu, tedy na 36násobek průměrné mzdy v národním hospodářství oproti současnému 72násobku. V praxi by tak zaměstnanec a zaměstnavatel v roce 2011 nepřestali odvádět pojistné při dosažení příjmu 1.781.280 Kč, ale již 890.640 Kč.

Další dílčí navrhované změny

Kromě reakce na nález Ústavního soudu ČR byly do Návrhu zapracovány i další změny, které by měly přispět ke zlepšení finanční udržitelnosti důchodového systému. Podle důvodové zprávy k Návrhu by tyto změny měly nabýt účinnosti později než výše zmíněná ustanovení.

Jde především o *sjednocení důchodového věku* pro muže a ženy na 65 let. K tomu by mělo dojít tím způsobem, že u žen narozených od roku 1954 by došlo ke zrychlení tempa zvyšování důchodového věku na 6 měsíců ročně. Nyní se jedná pouze o 4 měsíce ročně.

Dalším významným návrhem je změna ve způsobu *zvyšování důchodů*. Jak bylo zmíněno výše, zvýšení základní výměry by mělo odpovídat růstu průměrné mzdy v národním hospodářství, a dále zvýšení procentní výměry by mělo činit tolik procent, aby dle důvodové zprávy u průměrného starobního důchodu úhrn částky zvýšení základní výměry a částky zvýšení procentní výměry odpovídal procentu růstu cen a jedné třetině růstu reálných mezd. Navíc by o zvyšování důchodů již nerozhodovala vláda nařízením, ale bylo by prováděno vyhláškou Ministerstva práce a sociálních věcí na základě přesně stanovených pravidel, která již nebudou umožňovat volbu výše zvýšení.

I nadále se počítá s postupným *prodlužováním rozhodného období* pro stanovení osobního vyměřovacího základu pro výpočet důchodu. Rozhodné období by podle Návrhu mělo být celoživotní, nikoli pouze 25, respektive 30 let. Počínalo by rokem bezprostředně následujícím po roce dosažení 18. roku věku pojištěnce a končilo by rokem bezprostředně předcházejícím roku přiznání důchodu.

V neposlední řadě se uvažuje také o *změně stanovení procentní výměry u předčasných starobních důchodů* tak, aby se předčasné důchody staly pro pojištěnce méně atraktivními.

Závěr

Vzhledem k tomu, že bylo možné až do 3. ledna 2011 k Návrhu podávat připomínky, může se jeho text ještě podstatně změnit. Jak už bylo ale výše uvedeno, zákon musí být přijat nejpozději do konce června 2011, a to z toho důvodu, že 30. září 2011 se rozhodnutí Ústavního soudu stane vykonatelným. Pokud by ustanovení § 15 zákona o důchodovém pojištění bylo zrušeno a místo něho by nebyla přijata žádná jiná úprava, došlo by k situaci, kterou předpokládá tzv. nulové řešení. V takovém případě by byly důchody přiznávány pouze v minimální výši.

Mgr. Romana Kaletová,
advokát

[Randl Partners](#)
advokátní kancelář

City Tower
Hvězdova 1716/2b
140 78 Praha 4

Tel: + 420 222 755 311
Fax: + 420 239 017 574
e-mail: office@randls.com

[1] Nález sp. zn. Pl. ÚS 8/07 ze dne 23. 3. 2010, vyhlášený pod č. [135/2010](#) Sb.

[2] Zákon č. [155/1995](#) Sb.

[3] Čl. 30 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, podle kterého mají občané právo na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří a při nezpůsobilosti k práci, jakož i při ztrátě živitele.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Dva problémy s pracovní pohotovostí](#)
- [Příkaz a příkaz na místě v přestupkovém řízení vedeném orgány inspekce práce](#)
- [Nová úprava kvalifikovaných zaměstnaneckých opcí](#)
- [Zákon o jednotném měsíčním hlášení zaměstnavatele vstupuje v účinnost](#)
- [Souběh funkce statutárního orgánu a pracovněprávního vztahu - judikaturní vývoj](#)
- [Nejvyšší soud: Příspěvek na penzijní připojištění se řadí mezi pracovní a mzdové podmínky](#)

- [Změny nejen parametrů exekčních srážek pro rok 2026](#)
- [Transparentní odměňování](#)
- [K osobnímu příplatku v platové sféře](#)
- [Odvolání vedoucího zaměstnance z funkce a některé související otázky z HR praxe](#)
- [Dvojí zvýšení podpory v nezaměstnanosti k 1. 1. 2026](#)